

Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Навчально-науковий інститут історії та філософії
Кафедра філософії та соціальних наук

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІОЛОГІЯ

Галузь знань 08 Право

Освітня програма Право

Спеціальність 081 Право

Затверджено на засіданні кафедри
філософії та соціальних наук
Протокол № 1 від 30 серпня 2019 р.

м. Суми – 2019

1. Анотація до навчальної дисципліни

Вивчення соціології є складовою частиною гуманітарної підготовки студента і передбачає створення наукової системи знань про суспільство, розвиток самостійного мислення, засвоєння критичного аналізу соціальної дійсності. Освоєння майбутніми юристами соціології є важливою складовою частиною їх загальної професійної освіти, що сприяє глибшому розумінню ними соціальної реальності та визначенню свого місця в ній, концентрації особистих зусиль на вирішенні соціальних суперечностей.

Засвоєння знань з соціології дає молодій людині можливість під новим кутом зору, у новому світлі побачити знайомі всім і буденні відносини між людьми та їх об'єднаннями. При цьому повинно скластися соціологічне бачення оточуючої дійсності, виникнути цікавість до вивчення соціальних проблем.

2. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є формування у студентів розуміння особливостей і специфіки предмету соціології, як науки про суспільство, її відмінність від інших наук; обґрунтування важливості існуючих теоретичних концепцій класичного та сучасного періодів розвитку соціального знання, показати їх особливості і взаємозв'язок; розкриття та пояснення особливостей функціонування різних соціальних інститутів, важливість вивчення кожного з них для особистого життя людини; усвідомлення значення різних спеціальних соціологічних теорій та галузевих соціологій для досягнення якісного отримання загально-університетського рівня студентів та їх високої професійної кваліфікації, показати емпіричне значення використання методів соціального дослідження для різних сфер життя суспільства.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Соціологія» є ознайомлення з понятійним та аналітичним апаратом соціологічної науки, допомога студентам в опануванні категоріального апарату соціології, формування практичних навичок аналізу соціальних явищ і процесів, проведення соціологічних досліджень, ґрунтовному вивченні особливостей соціального життя та взаємодії людей між собою, актуалізація повсякденного знання та його аналіз за допомогою наукового соціологічного апарату.

3. Результати навчання (компетентності)

Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:

знати:

- основні поняття і категорії соціології, що дозволить пізнати сутність її основних законів, уявити суспільство як цілісну соціальну систему;
- механізми соціальної поведінки індивідів, що дозволить ефективно взаємодіяти з ними, успішно будувати тактику своєї поведінки;
- об'єктивну реальність соціальної стратифікації (тобто розбіжностей за належністю до суспільних класів, віком, статтю, національністю, релігією, сімейним станом, рівнем освіти, місцем проживання) у суспільному житті;
- як процес соціалізації впливає на поведінку та самооцінку особистості.
- основні теоретичні підходи з обраної проблематики;
- базові теоретичні ідеї соціологічної науки першої половини ХХІ століття в контексті символічного інтеракціонізму та соціології повсякденності;
- основні школи сучасної соціологічної теорії.

вміти:

- вільно володіти понятійно-категоріальним апаратом соціології;
- відрізняти суспільні проблеми від особистісних на своєму та сторонньому досвіді;
- орієнтуватись в усьому розмаїтті теорій, ідей та методологічних підходів щодо розгляду соціального життя, які складають теоретичну основу цієї науки, показати на історико-соціологічних проблемах як вони виникали, репрезентувались та розв'язувались у межах тих чи інших течій, шкіл і напрямів соціологічної думки;
- виявляти постійні джерела напруженості та типи конфліктів між особистостями, групами, регіонами;
- збирати, інтерпретувати та використовувати соціологічні данні;
- визначати критерії впливу соціологічних факторів на діяльність людей та виробничі процеси;
- застосовувати соціологічний підхід до фактів повсякденного життя;
- застосовувати здоровий скептицизм по відношенню до спрощених роз'яснень поведінки людей у суспільстві.
- застосовувати системний підхід до аналізу суспільства;
- застосовувати методи соціологічних досліджень у своїй майбутній роботі.
- порівнювати різні аспекти цих теоретичних підходів та використовувати їх у своїй подальшій роботі.
- правильно і науково обґрунтовано застосовувати отримані теоретичні знання, власну наукову ерудицію та особистий життєвий досвід для аналізу, узагальнення і оцінки постмодерністської трансформації, процесів, тенденцій розвитку і змін в суспільстві;
- аналізувати, порівнювати та робити висновки з приводу обраної теми роботи.

4. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	14
семінарські заняття / практичні	18
самостійна робота	54

Ознаки курсу				
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий	
6	081 Право	3	вибіркова	
Тематика курсу				
Тема	кількість год.			самос. роб.
	лекції	практ. заняття	конс.	
Розділ 1. Загальна теорія та історія соціології				
Тема 1.1. Соціологія як наука. Предмет і функції соціології.	2	2	-	2
Тема 1.2. Становлення і основні етапи розвитку соціології. Сучасні соціологічні теорії.	2	2	-	2
Тема 1.3. Методика та техніка конкретних соціологічних досліджень (КСД)	2	2	-	2
Розділ 2. Соціальна структура суспільства та її динаміка. Суб'єкти суспільного життя.				
Тема 2.1. Соціологічний аналіз суспільства як системи	2	2		4
Тема 2.2. Соціальна структура суспільства та її динаміка	2	2	2	4
Тема 2.3. Особистість як суб'єкт і об'єкт суспільних відносин.	-	2	-	4
Розділ 3. Сфери життєдіяльності соціальних суб'єктів				
Тема3. 1. Соціологія освіти та науки.	-	-	-	4
Тема 3. 2. Соціологія вільного часу та дозвілля	-	-	-	4
Тема 3.3. Етносоціологія і соціологія нації	2	2	-	4
Тема 3.4. Соціологія сім'ї та шлюбу.	2	2	-	4
Тема 3.5. Соціологія праці	-	-	-	4
Тема 3. 6 . Соціологія конфлікту	-	-	-	4
Тема 3.7. Соціологія молоді	-	-	-	4
Тема 3.8. Соціологія громадської думки	-	2	-	4
Тема 3.9. Соціологія глобальних проблем сучасності	-	-	2	4
Всього:	14	18	4	54
5. Політика курсу				
<u>Письмові роботи:</u>				
Планується виконання здобувачами вищої освіти декількох видів письмових робіт: есе або рефератів з питань, винесених на самостійне вивчення, письмових тестових завдань, письмових експрес-опитувань на семінарських заняттях тощо, а також додаткових письмових індивідуальних завдань (за вибором здобувача вищої освіти). Для підсумкового контролю: підсумкова контрольна робота у формі тестового опитування				
<u>Академічна доброчесність:</u>				
Викладання навчальної дисципліни ґрунтується на <i>засадах академічної доброчесності</i> – сукупності етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та наукових (творчих)				

досягнень.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають лекції і семінарські (практичні) заняття курсу. Студент виконує завдання, які зазначено в силабусі, вчасно. Всі завдання курсу повинні бути виконаними, незважаючи на причину відсутності студента на занятті.

6. Рекомендована література

1. Арон Р. Етапи розвитку соціологічної думки / Р. Арон. К. : Юніверс, 2004. 688 с.
2. Афонін Е.А., Бандурка О.М., Мартинов А.Ю. Велика розтока (глобальні проблеми сучасності: соціально-історичний аналіз) / Укр. тов-во сприяння соц. інноваціям, Від. Інф.-бібл. Забезпечення Апарату Верховної Ради України / Е.А. Афонін, О.М. Бандурка, А.Ю. Мартинов. К. : Видавець ПАРАПАН, 2003. 352 с.
3. Бабенко Ю. А. Вільний час і дозвілля української молоді в умовах нової соціокультурної реальності [Електронний ресурс] / Ю.А. Бабенко // Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв. 2013. № 2. С. 74-79. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vdakkkm_2013_2_21
4. Барвінський А.О. Соціологія. Курс лекцій для студентів вищих навчальних закладів / А.О. Барвінський. К. : Центр навчальної літератури, 2005. 328 с.
5. Бебик В.М., Шерін С.О., Дегтярьова Л.О. Сучасна глобалістика: провідні концепції і модерна практика: Навч. посібник / В.М. Бебик, С.О. Шерін, Л.О. Дегтярьова. К. : Університет «Україна», 2006. 208 с.
6. Бодріяр Ж. Символічний обмін і смерть / Ж. Бодріяр. Львів: Кальварія, 2004. 376 с.
7. Бутиліна О. В. Маргінальна ситуація: структура та соціальні наслідки [Електронний ресурс] / О. В. Бутиліна // Український соціум. - 2012. № 2. С. 17-25. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2012_2_4
8. Вербець В.В. Соціологія: навчальний посібник / В.В. Вербець, О.А. Субот, Т.А. Христюк. К.: КОНДОР, 2009. С. 211-219.
9. Гелнер Е. Нації та націоналізм; Націоналізм / Е. Гелнер. К.: Таксон, 2003. 300 с.
10. Городецька Г. І. Між "тут" і "там": маргіналізація українських трудових мігрантів [Електронний ресурс] / Г. І. Городецька // Український соціум. 2014. № 2. С. 7-17. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Usoc_2014_2_3
11. Додонов Р.О., Додінова В.І. Соціологія: Навчальний посібник для курсантів і студентів вищих закладів МВС України / Р.О. Додонов, В.І. Додінова. Донецьк: Донецький юридичний інститут МВС при ДонНУ, 2005. 224 с.
12. Жоль К.К. Соціологія: Навч. посібник / К.К. Жоль. К. : Либідь, 2005. 440 с.
13. Зарубіжна соціологія (XX – початок XXI ст.) : [хрестоматія / відп. ред. В.Г. Городяненко]. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2009. 656 с.
14. Зленко Н.М. Соціологія : навчально-методичний посібник. – Суми: ФОП Цьома С.П., 2018. 178 с.
15. Зубко Г. Ю. Маргінальність – загальнотеоретична характеристика [Електронний ресурс] / Г. Ю. Зубко // Право і Безпека. - 2009. № 5. С. 191-193. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pib_2009_5_45
16. Кітов М.Г. Соціологія девіантної поведінки: Конспект лекції з дисципліни «Соціологія» для студентів усіх спец. ден. та заоч. форм навчання / М.Г. Кітов, О.Ф. Піронкова. К. : НУХТ, 2005. 14 с.

17. Коваліско Н.В. Сучасне українське суспільство: стратифікаційний вимір великого міста: монографія / Н.В. Коваліско, Р.О. Савчинський. Львів : Видавничий центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2008. 236 с.
18. Кохан В.В. Когнітивна соціологія як сфера дослідження соціального інтелекту [Електронний ресурс] / В.В. Кохан // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Соціологія. 2008. Т. 84, Вип. 71. С. 92-95. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2008_84_71_18
19. Литвинчук О. Маргіналізація українського суспільства [Електронний ресурс] / О. Литвинчук // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філософія. 2015. Вип. 17. С. 51-55. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoafs_2015_17_12
20. Лукашевич М.П., Туленков М.В., Яковенко Ю.І. Соціологія. Основи загальної, спеціальної і галузевих теорій: Підручник. К. : Каравела, 2008. 544 с.
21. Любарська О.М. Основи соціалізації особистості: навч. посібник для студ. вищих навч. закл. Миколаївський держ. ун-т ім. В.О. Сухомлинського / О.М. Любарська. – Миколаїв: Іліон, 2008. 212 с.
22. Людський розвиток в Україні: 2003 р.: Щорічна науково-аналітична доповідь за редакцією Лібанової Е.М. К. : Інститут демографії та соц. досліджень НАН України, Держкомстат України, 2004. 290 с.
23. Макеєв С. Соціальна мобільність у стратифікованому просторі / С. Макеєв, С. Оксамитна // Структурні виміри сучасного суспільства : навч. посіб. / за ред. С. Макеєва. К. : Інститут соціології НАН України, 2006. С. 190 – 208.
24. Мартен Д., Мецжер Ж.-Л., П'єр Ф. Метаморфози світу: Соціологія глобалізації / Д. Мартен, Ж.-Л. Мецжер, Ф.П'єр. К. : Видавничий дім "KM Academia", 2005. 302 с.
25. Мінц М. О. Соціологія девіантної поведінки: наркотизм [Електронний ресурс] / М. О. Мінц // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Політологія. 2009. Т. 122, Вип. 109. С. 121-125. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdupol_2009_122_109_25
26. Мінц М. О. Соціологія освіти: інноваційні процеси [Електронний ресурс] / М. О. Мінц, А. І. Олійник // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Соціологія. 2013. - Т. 211, Вип. 199. С. 72-75. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2013_211_199_15
27. Міщенко М. Застосування вуличних опитувань у дослідженнях електоральних орієнтацій / М. Міщенко // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2006. № 1. С. 88-109.
28. Нельга О. Етнічна соціологія як наука [Електронний ресурс] / О. Нельга // Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2010. № 2. С. 154-169. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/stmm_2010_2_12
29. Нестуля О.О. Соціологія: практикум. Модульний варіант: навч. посіб. (для студ. виш. навч. закл.) / О.О. Нестуля, С.І. Нестуля, С.Ж. Верезомська – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 272 с.
30. Павліченко П.П., Литвиненко Д.А. Соціологія: Навчальний посібник / П.П. Павліченко, Д.А. Литвиненко. К. : Лібра, 2000. 256 с.
31. Пішун С. Г. Вільний час та його використання як інтегративний чинник розвитку особистості студента [Електронний ресурс] / С. Г. Пішун // Освітнологічний дискурс. 2011. № 1. С. 197-210. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/osdys_2011_1_20

32. Роговський О. М. Маргінальність як форма соціалізації [Електронний ресурс] / О.М. Роговський // Сучасне суспільство. 2012. Вип. 1. - С. 127-134. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/cuc_2012_1_19
33. Рожанська Н. В. Соціологія освіти і філософія (теоретичний аспект) [Електронний ресурс] / Н. В. Рожанська // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Соціологія. 2008. Т. 84, Вип. 71. С. 88-91. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2008_84_71_17
34. Сірий Є.В. Соціологія: загальна теорія, історія розвитку, спеціальні та галузеві теорії: Навч. посібник / Є.В. Сірий. К. : Атіка, 2004. 480 с.
35. Словник основних термінів з курсу "Соціологія" для студентів усіх спеціальностей [Текст] / К. А. Агаларова, В. В. Бурега, Г.-М. Саппа ; під заг. ред. проф. Буреги В. В. ; Нац. техн. ун-т "Харків. політехн. ін-т". Харків : НТУ "ХПІ", 2015. 43 с.
36. Соціальна держава: український вибір: Монографія / За ред. В.А. Гошовської, Л.І. Льчука К. : ЦПСД, 2007. 337 с.
37. Соціологія XIX – початку XX століття : [хрестоматія / за ред. В.Г. Городяненка]. Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2007. 628 с.
38. Соціологія: Підручник / За ред. В.Г. Городяненка. К. : ВЦ «Академія», 2008. 544 с.
39. Соціологія [Текст] : курс лекцій для студентів усіх спец. ден. та заоч. форм навчання / Є. В. Болотіна, В. Б. Мішура ; Донбас. держ. машинобуд. акад. (ДДМА). Краматорськ : ДДМА, 2016. 109 с.
40. Соціологія: терміни, поняття, персоналії : навч. словник-довідник для студ. вузів / [за ред. В.М. Пічі]. – К. : Каравела, 2002. – 476 с.
41. Стрелковська Ю. О. Маргінальність як чинник рецидивної злочинності [Електронний ресурс] / Ю.О. Стрелковська // Актуальні проблеми держави і права. 2011. Вип. 60. С. 123-131. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdp_2011_60_18
42. Танчин І.З. Соціологія: Навч.посіб. 2–ге вид., переробл. і доп. / І.З. Танчин. К. : Т-во "Знання", 2007. 351 с.
43. Чепак В. В. Соціологія освіти: теоретико-методологічні проблеми у морфогенетичному вимірі [Електронний ресурс] / В. В. Чепак // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили]. Сер. : Соціологія. 2010. Т. 146, Вип. 133. С. 64-69. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdusoc_2010_146_133_15
44. Черниш Н. Соціологія: курс лекцій / Н. Черниш [Львівський національний університет імені Івана Франка]. вид. 4-е, перероб. і доп. Львів : Кальварія, 2004. 543 с.
45. Чернуха Н. Соціологія освіти в структурі освітології [Електронний ресурс] / Н. Чернуха // Освітологія. 2013. Вип. 2. С. 125-130. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/ocvit_2013_2_17
46. Шульга М.А. Соціально-політичне управління: Навч.пос. / М.А. Шульга. К.: ЦУЛ, 2008. 248 с.
47. Щербина В. В. Західна соціологія та постмодерне суспільство [Електронний ресурс] / В. В. Щербина // Соціальні технології: актуальні проблеми теорії та практики. 2014. Вип. 63. С. 27-34. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/staptp_2014_63_5
48. Юрій М.Ф. Соціологія: Підручник / М.Ф. Юрій. К.: Кондор, 2007. 288 с.

Програмне забезпечення та інтернет-ресурси

http://i-soc.com.ua/institute/el_library
<http://www.ratinggroup.ua>
<http://www.dif.org.ua>
<http://www.kiis.com.ua>
<http://www.sociosite.net>
<http://www.sshub.com>
<http://www.liens-socio.org>
<http://www.sozioland.de>
http://www.stat.washington.edu/raftery/Research/Soc/soc_software.html
<http://www.databases.unesco.org/dare/form.html>
<http://www.jstor.org>;
<http://www.ebsco.com>
<http://www.ESPAD.org>;
<http://www.HBSC.org>
<http://ESS.nsd.uib.no>
<http://www.twirpx.com/file/182975/>
<http://www.i-soc.com.ua>
<http://www.socd.univ.kiev.ua/>
<http://www.sociology.kharkov.ua/>
<http://sociology.in.ua/>
http://i-soc.com.ua/institute/el_library.php
<http://www.uceps.com.ua/ukr/all/sociology>
[http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua)
<http://www.sociology.kharkov.ua>